

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 4. szám

1996. április

Magyar kálvária '96

I. Pilátusok langy ítéletére
áment sugdos örökkön a sátán,
pedig a „vétek”, minden ember bűne,
csak júdásfolt Údvösség Királyán.
Vétke, mert a jobbulást akarja,
a megváltott igazulva tisztát,
s báb Poncius balek kezét mossa,
orra alá gügyörészve: Viszlát!
S a kosorrú „éceszgeberek”
kistündörögnek. Óvék a világ!
Pribékeik gúzsba kötik,
porig alázzák az Ember Fiát!
Éljük e sorsot, testvérem, magyar,
ezerszáz évünk hasonlót takar!

II. Nehéz a kereszt, kegyes Krisztusunk,
összeröhögnek a heródések,
kiken a pap-rang csupán csak álca.
Kenyér a köért? Vért a vérért!
Jutalmad a töviskorona,
és a kereszt. S cipeli gyötörtén
Golgotára az Ember Fia...
Ha magyar vagy szót értesz talán,
néked is jut hely a Golgotán!

III. Összeroskad? Fegyveres kíséret.
mire való: Húzz neki oda!
Világmegváltás? Veszélyben a toke,
pénzváltók réme az Ember Fia.
Meggötört szívvel áldunk és imádunk
magyar sorsunk hatodosai,
tudjuk, kegyelmed nélkül nem lehet
e rongy világot jobba váltani!

IV. Szűz Anyádnak könnye csordul érted,
s édesanyánk szeretett Hazánk,
s lásd bajában szenvedő Krisztusunk,
s glóriából tévedjen reánk
parányi fény, jobb holnap reménye:
Megváltás vagy Krisztusunk, s a Béke!

V. Imádunk Téged Krisztusunk, és áldunk,
benned rejlik a megmaradásunk,
Simon segíté simonunk Te vagy,
míg az uralgó, fosztó szolgahad
halálra szán, hogy a pusztá föld
jussa legyen, mit sáskával betölt.
Nem lehet más, sem cél, sem eszme-képlet:
Hinni benned és követni Téged.

VI. Veronika a kendőjét nyújtja
törölni a véres-verejtéket,
züllöttségét lengetve a csorda
kigúnyolja ezt az emberséget.
Tanulhatunk megbocsájtani,
eltúrva a megvetnivalót.
Tóled esdünk lelkierőt hozzá,
és kitarást. Kivárni a jót!

A magyarnak és tisztos nemzeteknek
kik nem vígadnak, míg a másik szenved!

VII. Iszonyú kép, sokadszorra is,
újra meg újra megkönyeztető:
Második esés a kereszt alatt
bűneinkért. Szív-szenvedtető,
Kelenföldön stációd alatt
ott nyugszanak fiam hamvai...
Ó, kegyelmes, földrehullt Krisztusom,
Nyújts boldog feltámadást neki!

VIII. Félholtan is kéznél a vigasz:
Ne érettem sirjatok, asszonyok,
Jeruzsálem ifjú nemzedéke
inkább tenmagatokért sirjatok.
Mert a holnapot kiérdemelni
mellét verve is csak úgy lehet,
ha nem gyilkolsz meg lengén önmagadban
emberlétre fogant gyermeket!

IX. Harmadszor is arcával a földre
omlik a mi Megváltó Urunk,
míg az olcsó öröm-keresésben
gyarlóságaink után futunk,
ereje lankad, nyelve inyéhez
tehetetlen keservben tapad,
mégis Ő az Örök Győzelem,
keresztje alatt, a porban alant!

X. Ruháitól fosztott Jézusunk
imából szabunk köntöst reád,
míg a miénkre is sorsot vetnének,
hét felé tépve árva-szép Hazánk.
Szomjúhozónak inni ecet ha jár,
kolduskalap a templomok e!5tt,
mégis Tokaj-bor, ha hit elegyíti:
Isten nem hágy el soha szenvedőt!

XI. Áll a Szent Kereszt, rajta Holnapunk,
általa váltódik meg a rossz világ.
Lándzsa dofi. Mélyüljünk magunkba,
s a jobb-latok legyünk legalább...
Mellem verve látom, hogy ki voltam,
hánszor könnyű, életem során:
Kegyes Jézus emlékezz meg rólam
Atyád előtt, éltem alkonyán...

XII. Letűnt a nap: Elvégeztetett!
Bételjesedett a kínhalál.
Újraelve tisztuljunk a bűntől,
jövoltából üdv kegyelme vár.
Járuljunk hát tiszta alázattal
keresztjéhez, árva magyarok,
s reménykedve, mint aki sokkalta
többet kapott, mint mennyit adott!

XIII. Csak fekszik jó-anya ölében,
Tiszteltetéssel Fájdalmas Anya,
magyar szájon áldott Boldogasszony,
s kínhalálos győzelem e ma.
Talán érzi, és a hű tanítvány
sírva nézi szörnű sebeit...
Ki lehet-é bírni a halált
emberül, ha hiányzik a hit?!

XIV. S az Ember Fiát sírjába teszik,
és feltámad a harmadik napon...
Embertestvér találkozhatsz véle
keresztútján: ott az irgalom!
S esett magyarság újul meg a hitben,
bár a szegénység ordas foga rág:
Feltámadt Krisztus, és igaz hitében
számódra is lesz feltámadás!

Timár Máté

... hogy a KDNP március 2-án rendkívüli Országos Választmányi ülést tartott, amelyet a választmányi tagok több mint 20%-a kezdeményezett. A belső feszítő problémák tisztázása és az Alapszabály egyes pontjainak módosítása volt a napirend.

A Választmány elnöke, dr. Latorcai János az ülés megnyitójaként mondta: „Indulatmentes, reálisan alátámasztott érvekkel tudjuk igazolni politikai nagykorúságunkat, felelősségvállalásunkat, pártunk, erkölcsi, politikai fölényét”. A belső vitákat a széles nyilvánosság előtt a párt székház falai között, a párt legmagasabb fórumán, az Országos Választmányon folytattuk. Ott lehetőség van indulatmentesen, zavartalanul és ha szükséges, szakszerűen is vitatkozni a feszítő kérdésekről. Felhívta Latorcai János a kereszténydemokraták figyelmét arra, hogy „valamennyiünknek el kell gondolkodni, a tét nemcsak a párt helyzete, hanem nemzetünk jövője is! Fel kell vetnünk azt a kérdést is, van-e rajtunk kívül a mai politikai palettán, aki igazabb utat tud mutatni ennek az országnak? Meggyőződés, hogy nincs! Nekünk tudatosan és egységbe kovácsozottan kell fellépni a szociális igazságosságért, a társadalmi szolidaritásért! Mindent elkövetve a szociális piacgazdaság megteremtésért, a gazdasági és közéleti rablógazdálkodás végetvetésért. A siker első követ 95. november 11-én az Országos Választmányon leraktuk. Az út adott, ezen kell végigmennünk! Ez nem könnyű, de sikerrel kecsegtető! Ennek mai állomása ez a tisztázó, egységre törekvő Rendkívüli Országos Választmányi ülés.” Ezt követően került sor a vitára, melynek során a párt elnöke, dr. Giczy György vázolta az elmúlt 1 év történéseit, összefüggésben a jelen választmányi üléssel. Minden megye elnöke kifejtette véleményét, és ezek után került sor késő este a szavazásra, melynek eredményeként a Választmány úgy döntött, hogy az Alapszabály nem kerül módosításra.

Egy héttel később március 9-én az Országos Elnökség megtartotta soros ülését, amelyen az aktuális belpolitikai kérdésekkel foglalkozott, kiemelve az MDF szétválásával kapcsolatos kialakult új helyzetet. Az Elnökség Nyilatkozatban tiltakozott, hogy az új párt a Kereszténydemokrata Néppárt nevéhez megtevesztően hasonló (MDNP) nevet választott. A Barankovics István vezette Demokrata Néppárt ma élő tagjai

Önnek joga van tudni...

mind a KDNP tagjai. A magyar történelmi hagyományok szerint a „Néppárt” elnevezés és

fogalom az 1989. IX. 30-án megalakult Kereszténydemokrata Néppárthoz és jogelődeihez kapcsolódik. A Kereszténydemokrata Néppárt az Alapszabályában rögzítette, hogy Barankovics szellemi-politikai örökségét fenntartás nélkül fogadta el, vállalja magának ma is.

Az Országos Elnökség a frakciójának javasolta, hogy az Országgyűlés alelnöki tisztségére Dr. Füzessy Tibort jelölje. A javaslatot az Elnökség titkos szavazással ellenszavazat nélkül fogadta el.

A KDNP Országos Elnöksége megdöbbenéssel értesült arról, hogy az Országgyűlés Szociális Bizottsága elutasította a családi pótlékra vonatkozó kereszténydemokrata törvényjavaslatot. A törvényjavaslat lényege volt, hogy a családi pótlék is bizonyos értékállandóságot kapjon. Ez az eljárás is méltóan igazolja a kormánypártok - saját programjukkal ellentétben - szociális érzéketlenségét. A KDNP frakciója indítványozni fogja, hogy a törvényjavaslat tárgyalásáról az Országgyűlés teljes ülése döntsön.

Az Országos Elnökség határozott arról, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei KDNP és a párt Országos Nótagozata által indított aláírás-gyűjtési akcióhoz csatlakozzon minden megye. Az aláírás-gyűjtés célja, hogy népszavazás döntsön a nyugdíjkorhatár emeléséről, és a gyermekgondozási díj megtartásához is ragaszkodunk. A KDNP azt szeretné elérni, hogy az 55 évet betöltő nők és a 60 évet betöltő férfiak saját maguk szabadon dönthessenek nyugdíjba menetelükről, és teljes nyugellátást kaphassanak.

Tisztelettel felkérem Gyomaendrőd lakosságát, hogy az aláírásukkal támogassák a KDNP kezdeményezését, hiszen rólunk ne döntsenek nélkülünk!

Császárné Gyuricza Éva
KDNP Országos Elnökségi Tag

Március 14-én 13

órákor kihelyezett megyei elnökségi ülést tartottunk az endrődi

Közösségi Házban, melyen részt vettek az országos választmány megyei

küldöttei is. Vendégünk volt Dr. Latorcai

János országgyűlési képviselő, a KDNP

Országos Választmányja elnöke.

A baráti beszélgetésen a KDNP

ügyeiről és felszínre került problémáiról,

valamint a hogyan továbbról tárgyaltunk.

A megjelentek hitet tettek a megbonthatatlan egységre, és a határozott kiállásra.

Az értekezlet magáévá tette a Szabolcs-Szatmár megye KDNP felhívását,

amely aláírásgyűjtést kezdeményezett a nyugdíjkorhatár felemelése ellen,

valamint a GYES és a családi pótlék állampolgári jogon való juttatásáért.

Az aláírás gyűjtést hamarosan megkezdjük és ez úton kérjük a lakosságot, hogy

A KDNP megyei szintű tanácskozása

akik ezzel egyetértenek támogassák e fontos kezdeményezést.

Az elnökség úgy határozott, hogy elutasítja a kormány megbuktatására kezdeményezett Torgyán-féle aláírás-gyűjtést. A kormány ténykedésével a KDNP sem ért egyet, és mi is azon vagyunk, hogy ez a kormány távozzon, de csak demokratikusan a jogállamisággal megegyező úton, vagyis a következő választáson, vagy a parlament által megszavazott bizalmatlanság útján. E kormány demokratikusan lett megválasztva, tehát a leváltása is csak demokratikus eszközökkel történhet meg.

Mélységesen elítéljük azt az „alpári” hangnemet, melyet Torgyán úr hangoztatott a törvényesen megválasztott kormány ellen, még akkor is,

ha a jelenlegi kormány semmi okot nem ad a dicsőre. Másfélmillió magyar állampolgár adta le a szavazatát – tudatosan, vagy félrevezetetten – erre a kormányra és ezek a gyűlölet keltő förmedvények sértik ezeknek az embereknek alkotmány biztosította jogait. Egy törvénytelenül megbuktatott kormány mindenkor diktatúrát és káoszt von maga után.

Egy kormány leváltása csak egy jobb politikai és gazdasági alternatíva által lehetséges, amelyhez szakértői, higgadt és megfontolt agyakra van szükség, nem pedig demagóg és alvilági pufogatásokra és lázításra, mert aki kardot ránt, kard által esik el.

VASZKÓ ANDRÁS elnök

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicséző szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmaért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohasem maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmunk, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Ujházy Miklós endrődi főkantor az Úr Jézus öreg dalnoka (1863-1941)

Apja: Ujházy Sándor, 17 éven át volt Endrőd kántora. A kántorlakást hét gyermek: három fiú és négy lány népesítette be. Közülük Miklós és öccse Sándor folytatta apja hivatását. A fiatalon elhunyt endrődi kántort „kérges igazságnak” titulálta az akkori endrődi nép. Sándorból Békés főkántora, egyik hűgéből pedig endrődi óvónő lett.

Az apa érdemei is Miklós felé billentették a kántorválasztó testület mérlegét. A hatalmas termetű, csodás zengésű hanggal megáldott fiatalember „fiatalos erővel, mélységes hitbeli meggyőződéssel, lángoló költői lélekkel lépett az endrődi egyházközség szolgálatába, és erre Isten és ember előtt egész életére felelősködött.”

Csak Ő tudná megmondani, hogy 52 év szolgálat alatt hány-szor mászta meg a torony homályos csigalépcsőjét, hány-szor tette kezét Szent Cecília hangszerére, az orgonára. Hány-szor hangzott fel ajkáról az Isten dicsőítése és a Boldogságos Szűz magasztalása, és hány-szor állott a sírnál búcsúztatóval, vagy hány-szor zúgott fel az orgona az életnek induló fiatalok násznapja alkalmával.

Az élete mindig nyugalmas munkával volt tele. Reá illik a költő gondolata: „Elvégeztem az ércnél maradandóbb munkát.”

mert az ÉGI LANT három kiadásban is megjelent, és ország-szerte közkedvelt ima és énekes könyv volt.

Költői lelkületéről tanúskodnak: a HÁBORÚS OFFERTÓRIUM, HALOTTI BÚCSÚZTATÓK, VÁLOGATOTT BÚCSÚZTATÓK, s azonkívül a ki nem adott gyönyörű énekek. Köztük az 1938 évi Budapesten tartott EUCHARISTIKUS KONGRESSZUS-ra írt himnusz: Ím a boldog Jeruzsálem, már kitárta ajtaját...

Közismert volt ragyogó életkedve, mely különböző összejöveteleken mókás hangú dalokban buggant ki belőle. (Irsai búcsúztatója. Az oláh seregek búcsúztatója. Ám felejthetetlen a fájdalmas hangvételű „A harangok búcsúztatója”).

Az egész község volt tanúja annak a szeretetteljes kapcsolatnak, mely életét holtáiglan az apró termetű Csoór Idához, hűséges feleségéhez fűzte. Bár házasságukból hiányoztak csillogó gyermeki szemek, de két árva lánykát: Etust és Mariskát magukhoz vették, felnevelték és boldog életre elindították, mintha a saját gyermekeik lettek volna.

1938-ban ülte meg 50 éves kántori jubileumát, melyen VÉGHATÁROZATBAN mondta ki Endrőd község képviselő-testülete: „...”mélységes tisztelettel, meleg ragaszkodással, mélységes magyar szeretettel és őszinte lelkesedéssel köszönti 50 éves közéleti szolgálatának fordulóján Ujházy Miklóst, és előtte az elismerés zászlaját a legmélyebben meghatja, azért, hogy az elmúlt 50 év alatt nemcsak hivatás-szerű kötelességének, hanem állásával járó társadalmi kötelességének is híven és oly módon tett eleget, mely részére a község egész társadalmának megbecsülését mindenkor biztosította.”

Idősebb korában tehetséges segédkántorok szolgáltak mellette. (Laczkó Ferenc, Juhász Pál, Id. Fehérváry Ferenc, Kalmár László, Bányai Emil...)

Rövid nyugdíjas idejét, 1940-től a Kántorkert tornyos házaskájában töltötte.

A Hármaskörös tudósítása utolsó napjairól: „...”Ujházy Miklós, az Úr Jézus öreg dalnoka elnémult. A húsvéti körmenet végén még utoljára elorgonálta a Te Deum-ot és a Regina Coelis-t. Húsvét napján lázasan még eljött a templomba, de már hűséges élettársa és jóemberei segítségével vánszorgott haza, és többé nem is kelt fel. Tüdőgyulladás ölte meg elpusztíthatatlannak gondolt, egykoron óriás erejű, kétméteres testét.”

A falu népe hatalmas tömegben kísérte utolsó útjára. Az előre elkészített saját búcsúztatóját régi barátja, az endrődi származású Kalmár Illés csongrádi főkantor énekelte el, a hívők hangos zokogása mellett a Szarvasvégi temetőben.

MÁRTON GÁBOR

Részlet önön búcsúztatójából

.....
A harang megkondult.
Engem hitt így hajdanán.
Érzem, egy élten keresztül
Hangja a lelkembe rezdül,
(:Mintha nevem hallanám:)

Sok szép, ünnep jöttén
Mennyi boldog alkalom!
- Elfelejthetetlen évek,
Mikor mindig lelkes ének
(:Kelt szavára ajkamon:)

Most is szól, de nem kelt,
Ringat, mint a bús dalok...
Nekem is volt bús emlékem,
Rágondolva könnyebb nékem
(:A lemondás... s meghalok:)

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A Közösségi Ház

április havi programja

5-én 9-17-ig Cipővásár,
10-én 17.30-tól Cukorbeteg klubja
13-án 17-től Batyus-bál a Magányosok klubja rendezésében.
16-án 17-én, 18-án 9-16-ig Bútorvásár
20-án 10-12-ig Játsszóház (Nemezkesztés)
20-án 16-tól Teaház (Városi zene - Valuska Lala és barátai)
24-én 18-tól A Kisgazda Párt gyűlése
27-én 17-től Batyusbál a Nyugdíjas Klub szervezésében.

A bútorvásár napjai kivételével egész hónapban megtekinthető a Közösségi Házban az épülő jurtasátor: (Hétköznapokon 8-16-ig)

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

A Közösségi Házban március 22-én megtartott 100 Fok Celsius Együttés gyermekműsorát Balázs Dezső, Gele Ferenc és Újlaki Szabolcs vállalkozók támogatták. Köszönjük szépen a segítséget.

Könyveket szeretők figyelmébe!

Mini könyvesbolt nyílt az endrődi könyvtárban! Kedvező áron kaphatók új könyvek (mese, ifjúsági, szépirodalmi, romantikus, krimi, fantasztikus, szakácskönyvek, stb.)

Megkezdjük a videokazetták kölcsönzését is! Térjen be hozzánk, nézze meg kínálatunkat!

A Rózsahelyi Kálmán Általános Iskolában az év március 1-én került sor a Zrínyi Ilona Matematikai Verseny megyei fordulójának megrendezésére.

Az iskola tanulói közül a legszebb eredményt Blaskó Dénes 6/a osztályos versenyző érte el, aki 2. helyezést ért el az évfolyamán versenyző 361 tanuló között. Ezzel az eredménnyel Dénes városunkat is képviseli az 1996. március 30-31-én és április 1-én megrendezésre kerülő országos vetélkedőn, Kecskeméten. Felkészítő tanára: Paróczai Zoltán

Az iskola további eredményei: Smíri Sándor 5/b osztályos tanuló 414 versenytársa között 13. helyezést ért el.

Csapatversenyben a 6. osztályos versenyzők 46 iskola közül a 5. helyen, az 5. osztályos tanulók pedig a 41 iskola közül a 6. helyen végeztek.

Szerkesztőségünk gratulál a győzteseknek a jó eredményt elért tanulóknak

Sítúráló tanulók: „Jövőre ismét megyünk!”

Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola hagyományteremtő jelleggel az idén első ízben szervezett tanulói számára sítábort. Bartolák József és dr. Valach Béláné testnevelők, valamint Szurovecz Istvánné a Szülői Munkaközösség elnöke kíséretében 25 tanuló ismerkedett Salgótarjánban és környékén, valamint a Kekešen a lesiklás örömeivel. Napbarnított arccal, élményekkel gazdagon, a „Jövőre ismét elmegyünk!” kemény elhatározásával tértek haza a 8 napos túráról.

Az Önkormányzat munkájáról

Már ez év elején egyértelmű volt, hogy nehéz esztendő vár Gyomaendrőd Önkormányzatára. Az elmúlt évben sikerült a csődöt elkerülni, de most lényegesen több és sok esetben kellemetlen intézkedést kell hozni, hogy a város talpon maradjon.

Még nem került sor a költségvetés tárgyalására, de már annak szellemében döntöttek a képviselők a tiszteletdíj 1996 március 1 és december 31 közötti időtartamra történő szüneteltetéséről. Erre az időre a polgármester és a jegyző sem kap költségterítést. A választott képviselők közül a polgármester illetménye és az alpolgármester tiszteletdíja változatlan marad.

Forrás hiányában a köztisztviselők ruhapénze és étkezési térítése sem kerül folyósításra.

A március 5-i testületi ülés fő napirendi pontja a költségvetés tárgyalása volt. Mivel decemberben nem álltak rendelkezésre a megfelelő adatok, az akkori számítások szerint a költségvetés hiánya közel 340 millió Ft. volt. A támogatások ismeretében megállapítható, hogy a központi támogatás több mint 18 millió forinttal kevesebb, mint az elmúlt évben. A bevételek az 1995 évi tény szinten, míg a kiadások az elmúlt évihez csökkentve lettek megtervezve. A bizottsági vélemények az előterjesztésben szereplő variációkat illetően megosztottak. Végül az 1/B. változat került elfogadásra, melyben az iskolák többsége a normatívnál felül lesz finanszírozva és a Mezőgazdasági Iskola is megkapja a törvényesen járó összeget. Ezzel a változattal a hiány 8 millió forint. Egyet értettek a képviselők abban is, hogy a Hivatal a szakbizottságokkal együtt vizsgálja felül az intézmények működését és ha kell még létszámcsoökkentéssel is hasson a költségek csökkentésének irányába. A Mezőgazdasági és Pénzügyi Bizottság március 12-i ülésén áttekintette azokat az ingatlanokat, (épületeket, zártkerti földeket), melyek értékesíthetők. Március végén a bizottság tagjai bejárják és szemrevételezik az ingatlanokat, és sor kerülhet a pályázat útján való értékesítésükre.

A költségvetési rendelet elfogadására március 26-án kerül sor.

VÁRFI ANDRÁS

SPORT

Nehezen vártuk a hosszú tél végét. Hiányzott a foci. Az Endrődi Barátság azonban jól felhasználta az időt. Intenzív edzések mellett egész sor edzőmérkőzést játszott. Az utolsó három eredménye: Mezőberénytől 1:0-ás vereség, Kondoros ellen 4:0-ás, Kamut ellen 2:0-ás győzelem. Az új játékosok szervesen illeszkednek már bele a csapatba. Kezd kialakulni a stílus. Persze még van mit javítani. Remény van, hogy a felfrissített gárda egységes, ütőképes együttessé válik.

A népes látogatottságú edzések helyét március 23-án átveszi a szorító. Nem is akármilyen sportcsemege: Gyoma FC elleni helyi rangadó. Nagy küzdelmet, sportszerű mérkőzést és hazai sikert várunk.

Március 17-én elmaradt Szeghalom elleni mérkőzést május 1-re tették át.

Március utolsó mérkőzése Oroszán kerül sorra. Áprilisban vendéglátjuk a BCS. MÁV-ot aztán Elekre látogatunk, melyet Csabacsüd érkezése követ, s a hónap utolsó küzdelmét Battonyán vívja a Barátság.

A SZIKRA programja:

IV. 7. Endrőd - Sarkadkeresztúr

13. Kötegyán - Endrőd

21. Endrőd - Bucsa

28. Tarhos - Endrőd

Szeretnénk nézőcsúccsal kezdeni! Valamikor ezek figyelték a Endrőd - Gyoma párharcot! Jöjjön, hívja barátait, ismerőseit! Nem fognak csalatkozni!

Hajrá Barátság!

Rá-rá SZIKRA!

Katolikus krónika

áprilisi ünnepeink:

április 4. csütörtök:	Nagycsütörtök
április 5. péntek:	Nagypéntek
április 7. vasárnap	Húsvétvasárnap
április 8. hétfő	Húsvéthétfő
április 23. kedd:	Szent Adalbert püspök és vértanú

A NAGYHÉT ÉS HÚSVÉT AZ ENDRÓDI TEMPLOMBAN

Március 30. Virágvasárnap: 8 órai Szentmisén barkaszentelés és virágvasárnap passió

április 1. nagyhétfő este 6: Lelkigyakorlat

április 2. nagykedd este 6: Lelkigyakorlat

április 3. nagyszerda este 6: Lelkigyakorlat

április 4. nagycsütörtök 6: Az utolsó vacsora miséje, majd adoráció

április 5. nagypéntek 6: Az Úr szenvedésének liturgiája, passió

április 6. nagyszombat: 8-tól este 5-ig egész napos szentsír adoráció, este 5-kor kezdődik a Húsvét vigíliája, tűz- vízszentelés, exultet, feltámadás miséje, a végén utcai körmenet.

április 7-8 húsvétvasárnap húsvéthétfő, misék reggel 8-kor, és délelőtt 10 kor lesznek. (Nincs esti mise!)

Szent Gellért püspök III. 980-1046

Vértanúsága

Endre és Levente hercegek hazajöttek lengyelországi száműzetésükből. Mindenki bennük látta a jogos trónörökösöket, siettek köszöntésükre. Több püspöktársával Gellért is elindult. Jellemző, hogy a hosszú utat bántatlanul tették meg – valószínűleg ismét Pentelénél kelve át a Dunán – előbb Székesfehérvárra menve, de a hercegeket ott még nem találva – egészen Diósdig. Itt társaival együtt megéjszakáztak. Reggel a Szent Szabina

templomban mondott miséje közben látomása volt arról, hogy vértanú lesz püspöktársaival együtt. Ezt könnyekbe kitörve mondta el nekik. Mégis nekivágtak az útnak. Közben a pogány-lázadás egyik csapatának kőborlási körzetébe jutottak. Ezek fogták őket és felvitték szekereiket a Kelenhegyre, ahol Vata táborozott csapataival és a fölkelés vezérkarával. Mind tudták, hogy Gellért István királynak volt egyik főembere. Súlyos kövekkel megdobálták őket. Gellért megúsza, ezért egy kétkerekű kordéba ültetve a mélységbe taszították. Mivel még volt benne valami élet, és alant álló ör pogányok lándzsával átdöfték mellét, és fejét egy kiálló kősziklán összetörték. A mai Várhegytől délre, úgy körülbelül a Tabán helyén lévő városnak – amit szintén Pestnek neveztek – keresztény templomába vitték holttestét a hívők, és ott ravatalozták fel. A Vata-féle lázadás úgy tűnik föl, mint lázongó, elszigetelt csoport, amely nem is mer leszállni a hegyről. Nagy tisztelettel temették el őt s vértanútársait. Néhány év múlva földi maradványait a marosvári székesegyházba szállították. Tisztelete igen nagy volt, időnként lehanyagolt, időnként újraéledt; személyében az első magyarföldi nevelőt és az első magyarföldi főiskola alapítóját is tisztelték, de leginkább személyét, a maga korának legtudósabb, legképzettebb magyar főpásztorát. Vértanú püspöktársainak neve Bód és Beneta. A szentek és vértanúk között tiszteljük őket is, és emléknapjukat Gellérttel

együtt tartja a magyar egyház. A püspökök ekkor már, a század közepén, túlnyomóan magyarok voltak. Mindez 1046 szeptember 24-én történt.

Felravatalozásának körülményei maguk is arra vallanak, hogy az, ami velük kapcsolatban történt, egy pogány horda műve, és a hívők nem félték már tőlük, hisz a halálra zúzódtott Gellért holttestét – anélkül, hogy a legcsekélyebb félelmet tanúsították volna Vata csoportjával szemben – elvitték és fölravatalozták a mai tabáni Plébániatemplom helyén.

Szent Gellért mint Areopagita Szent Dénes misztikáján át a görög nyelvű Kelet és latin nyelvű Nyugat tudományának egységévé olvasztója, mint Szevillai Szent Izidor húsz könyvből álló „Enciklopédiájának” kívülről tudója, tehát a világi tudás és az akkori ismeretek legmagasabb fokán való ismerője, mint pap és a maga idejében a magyar föld legkiválóbb tudósa, ma nagyobb tiszteletet – kultuszt – érdemelne... Mint olyan főpap, teológus és világi tudós, aki bár itáliai volt, lelkében és idetartozásában teljesen magyarrá vált, és aki előtt utolsó miséjében megmutatkozott vértanúhalála, amit kész szívvel fogadott el. Alakja hatalmas mintája és alakítója lehetne a legmodernebb egyházi és világi kultúra felé tájékozódó papságunknak, tanítóknak, tanároknak, és minden művelt, modern embernek.

Egyházmegyénk zarándoklatai

Egyházmegyénk a századok folyamán mindig nagy tisztelettel adózott első püspökünk vértanú emlékének.

1. zarándoklat: Magyarország millenáris ünnepségei után, a szentévtben, 1900 szeptember 23-án ettől az ősi tisztelettel vezetett Desseffy Sándor csanádi püspök (1892-1907) vezetése mellett 328 személyből álló egyházmegyei zarándoklat indult Velencébe. Az itteni San Giorgio szigetén levő bencés kolostor apátja volt Szent Gellért. Szeptember 25-én Muranóban ünnepélyes körmenetben tisztelték egyházmegyei zarándokaink Szent Gellért ereklyét és háláadó szentmisén vettek részt a velencei papság és hívek sokaságával együtt. A magyarok ünnepségén jelen volt Giuseppe Sarto velencei bíboros pátriárka, a későbbi X. Szent Pius pápa is. A csanádi püspök új, díszes ereklyetartót készíttetett a Muranóban őrzött ereklyéknek. Márvány emléktáblákat is állíttatott fel és egy nemzeti zászlót helyezett el. Az egyik emléktábla felirata:

„Mídonn Magyarország a kereszténység fölvetelének és királysága megalapításának kilencszázados évfordulóját ünnepelte, e szent helyre, hol a magyar nemzet nagy apostola Szent Gellért vértanú, első csanádi püspök nevelkedett és apáti tisztséget viselt, 1900. évi szeptember 25-én hálás kegyelettel elzarándokolt, itt ünnepélyes istentiszteletet tartott, s ezt a feliratot készítette Csermeki és Tarkeői Desseffy Sándor csanádi püspök, Szent Gellértnek 86-ik utóda, káptalanával, papságával és híveivel együtt.”

2. zarándoklat: 1930-ban a csanádi egyházmegye fennállásának 900 éves jubileumi esztendejében, Szeged város fogadalmának 50. évfordulóján, amikor már lázas munkába készülnek a fogadalmi templom felszentelésére, június 24-én országos jellegűvé nőtt népes csanádi egyházmegyei zarándoklatot vezet Velencébe dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök Szent Gellért tiszteletére.

A csanádi püspök kérésére Velence pátriárkája Lafontaine Péter kardinális a felszentelendő szegedi fogadalmi templom részére Szent Gellért ereklyét ajánlott fel.

3. zarándoklat: A következő zarándoklat Szent Gellért tiszteletére Velencébe most volt, március 26-29 között, Gyulay Endre püspök úr vezetésével. Gyomaendrődöt 10-en képviseltük.

Iványi László
plébános

Ünnepre készül, s velük együtt Endrőd népe a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskolának a miliecentenáriumi rendezvénysorozat részeként 1996 május 18-án 10 órai kezdettel tartandó névadó ünnepségre.

- A rendezvény programja:
- Rózsahelyi Kálmán emlékkiállítás az iskola zsbongójában
- Ünnepi műsor az iskola udvarán

Ünnepre készülünk

— Az iskola tanulóinak bemutatkozó gálaestje a Közösségi Házban
Az iskola vendége lesz Rózsahelyi Kálmán unokája: Abóczky Róbertné Rózsahelyi Marica és családja New Jersey-ből.

A rendezők szeretettel várják az endrődieket, gyomaiakat, az Endrődről elszármazottakat, minden érdeklődőt! Ünnepeljünk együtt!

Íme a levélváltás, amely megelőzte a névadó ünnepséget:

A meghívás

Kedves Mária Abóczky!

Alulírott a 3. sz. Általános Iskola és Diákotthon igazgatója (Gyomaendrőd), azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy szíves hozzájárulásával támogassa iskolánk névváltoztatását, mely szerint intézményünket az Ön szépeplékű nagyapjáról, Rózsahelyi Kálmánról neveznénk el.

Az elnevezéssel tisztelni szeretnénk Endrőd országos hírnő szülőtte, a Nemzeti Színház örökös tagja, az első színiiskola megalapítója, Rózsahelyi Kálmán emléke előtt.

Iskolánk elé követendő példaként, nevelési alapeszmeként szeretnénk állítani pedagógiai munkásságát: az empátia, az átélés lélektanának, az anyanyelv hiteles és igaz érzéseket megszólítani tudó használatának tanítását. Mindezeket keresztül tanítványaink érzelmi gazdagítását kívánjuk szolgálni.

Tisztelettel kérem, amennyiben céljainkkal egyetért, a mellékelt nyilatkozatot aláírni, s címünkre visszaküldeni szíveskedjék.

Rózsahelyi Kálmán tiszteletére ünnepséget szeretnénk rendezni. Amennyiben Magyarországra látogat, s ennek időpontjáról tájékoztat bennünket, a rendezvényt ehhez az időponthoz igazítjuk, s nagy megtiszteltetésnek vesszük, ha elfogadja meghívásunkat.

Mielőbbi válaszáat tisztelettel várom és előre is köszönöm.

Az endrődi iskola dolgozói és tanulói nevében szeretettel üdvözlő:

Ladányi Gáborné
igazgató

Gyomaendrőd, 1996. január 9.

A válasz febr. 12. 96. (részlet a levélből)

Kedves Ladányi Gáborné!

Felkérésüket két nappal ezelőtt kaptam kézhez. Régen nem örültem ennyire valaminek! Levelét olvasva férjem rögtön megjegyezte, hogy neki fogalma sem volt arról, hogy a magyar nyelv ilyen szép. Igen ilyen szép, ha szívből jön. A férjem itt született magyar szülőktől - de az Ön levele egy született magyarból is csak tiszteletet és elismerést válthat ki.

...nagyon szeretném erre az ünnepségre úgy lányomat, mint fiamat családjukkal együtt Endrődre levinni, ahol én számtalanszor megfordultam már különböző műsorokkal és még arra az ünnepélyes estére is amikor könyvtárat neveztek el Nagyapámról, aki az én tanítómesterem is volt.

Nekem itt van egy magyar szobám, és ott egy "magyar sarok". Szeretnék az iskolájuknak innen valamit hazavinni.

Talán berendezhetnénk egy kis Rózsahelyi vitrint?

Kérem közölje velem véleményét és én mindent kidíltásra kész állapotban vinnék haza.

Meghívásukat nagyon köszönöm, és nagy örömmel el is fogadom

Szerető üdvözlettel
Rózsahelyi Marika

HOZZÁJÁRULÁS

Alulírott, Rózsahelyi Kálmán törvényes leszármazottja hozzájárulok, hogy az endrődi, jelenleg 3. Sz. Általános Iskola és Diákotthon nagyapámról nevezzék el.

Nagyapám Rózsahelyi Kálmán 1873. október 6-án született Endrődön. A Nemzeti Színház örökös tagja volt, s színművészeti iskolát alapított.
Szülőfalujához igaz ragaszkodás fűzte.

Az intézmény gesztusát kiemelkedő személyisége iránt érzett tisztelet és őszinte elismerés jelként szívesen fogadom.

Igaz örömmel és könnycseppel:

Abóczky Róbertné

Mária Abóczky

Rózsahelyi Marika

New Jersey 1996. febr. 12.

- Kedves főorvosnő, szerkesztőségünk és olvasóink nevében gratulálunk Önnek, kinevezése alkalmából. A polgármester úr szavaival élve nem is lett volna alkalmasabb személy erre a tisztségre. Valóban. Igen nagy szeretet és tisztelet övezi Önt. Noha sokan ismerik a városban, mégis kérem, néhány mondatban, ismertesse életútját!

- Megtisztelve érzem magam - méltánytalanul is a dicséretre. Csak a dolgom végzem, mint annyian mások. Talán én szerencsésebb vagyok, hogy olyan munkám van, ami számomra hívás és kedvtelés is. Szegeden végez-

tem, utána Gyulára kerültem a Megyei Kórház Szemészeti Osztályára, ahol nagyon megszerettem a választott szakmámat. 1973-ban családi okok miatt jöttem Gyomrára, amit nem éltem meg karrier feladásaként. Megszerettem ezt a kórházi munkától oly különböző feladatot. Itt közelebb kerültem a betegekhez, hisz az orvosi hivatást is az emberek iránti szeretet miatt választottam. Azt sem tartottam elhanyagolhatónak, hogy két gyermekem nevelésére a szakrendelés mellett lényegesen több időm maradt.

- Olvasóink panaszozzák, hogy bezárják a peremkerületekben lévő rendelőkét. Igaz ez? És ha igen, mi a véleménye Önnek erről? És milyen megszorító intézkedésekre kell számítanunk?

- Igyekszem a város egészségügyét úgy alakítani, hogy a betegellátás az egészségügy pénztelenségét ne szenvedje meg, a megszorításoknak a betegek ne lásák kárát. Minden rendelés változatlanul megmarad. A takarékoskodás, a szervezetben belüli személyi és dologi kiadások csökkentését jelenli. Ennek ellentmondani lát-szik az Ön által kért Öregszoelői rendelő finanszírozásának megszüntetése. Az alapellátást a kerületben vállalkozó házi orvos kolléga látja el. Ő kapja a Társadalombiztosítótól a térítést a betegek száma szerint, a neki leadott biztosítási kártyák alapján, valamint a területi ellátásra és a rendelő fenntartására. Az egészségügyi intézmény ezen feladatokra egy fillért nem kap a TB-től, így nincs miből finanszíroznunk. Ha a kollega szükségesnek látja a rendelés fenntartását, úgy örömmre és a betegek megelégedésére szolgál, ha továbbra is működ-teti a TB-től részére leadott pénzből.

- Március 13-án előadást tartott a cukorbeteg klub-jában Endrődön, ahol magam is részt vettem. Mondha-tom nagy érdeklődéssel hallgattam tájékoztató előadását. Hogyan jut még ideje erre is?

- A szemészeti rendelés mellett éveken keresztül végeztem iskolaorvosi, üzemorvosi tevékenységet is. Az igazgatási munkát is természetesen rendelési időn kívül végzem. És e mellett, ha néha a betegekkel találkozhatom egy-egy beszélgetés keretében azt nagy örömmel teszem.

- Tehát új megbízatása is többlet munkával jár.

- Nagy örömmel vállaltam az ismert körülmények és az egészségügy nehéz anyagi helyzete miatt a városi igazgató főorvosi megbízatást, amely egy évre szól, de tudom, hogy valakinek kezébe kell venni a dolgokat, és a Polgármesteri Hivatalnak nagy választási lehetősége nem volt a kollégák leterheltsége miatt. Úgy gondoltam, megpróbálok tiszteleggel helytállni az adott lehetőségek

A főorvosnő előadást tart a cukorbeteg klubjában

keretein belül. Nem könnyű munka, rengeteg energiát, időt igényel és tragikusan szűkek az anyagi lehetőségek az Önkormányzat támogatásával is.

- S végül mondja el nekünk, milyen tervei vannak az igazgató főorvosi munkájában?

- Hogy milyen terveim vannak? A jelen körülmények között a túlélés, a városi egészségügy működőképességének megtartása. Ezen túl: a további privatizációk segítése az alapellátásban, az ügyeleti rendszer fenntartása az Önkormányzat segítségével, csekély anyagi lehetőségeink ésszerű felhasználásával színvonalasabb ellátás biztosítása a lakosság érdekében.

- És meg vannak hozzá az eszközei?

- Mint mondtam a pénzügyi eszközök szűkösek, de közös munkával, az egészségügyi dolgozók támogatásával, megértésével mindezt véghez tudjuk vinni, és a reménnyel, hogy jobb, gazdagabb éveknél nézünk elébe.

- Kívánom, hogy úgy legyen.

Köszönöm a beszélgetést, és további jó munkát kívánok.

Császár Ferenc

Az együtt ünneplés szép példáját láthattuk Gyomán és Endrődön. Az ünnep március 14-én vette kezdetét délután négy órakor a gyomai Sportcsarnokban, ahol a Kner Imre Gimnázium tanulói adtak igen szép műsort az egybegyűlt diákságnak és a felnőtt lakosságnak.

Dr. Frankó Károly üdvözlése és a diákok szereplése után az ünnepi szónok, a város meghívott vendége, Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő, a KDNP Országos Választmány elnöke lépett a hallgatóság elé. Idézzük őt:

„A lassan kibontakozó kikelet legszebb napján március 15-ének előestéjén nehéz megilletődöttség és emelkedettség nélkül beszélni.” - Kezdte ünnepi megemlékezését Latorcai János. - „Nehéz, mert 1848 márciusának dicsősége máig kiolthatatlan fényként ragyog nemzeti múltunk csillagoltján. Nehéz, mert a nemzeti jövőt szolgáló országrengető viharok csak ritkán támadnak történelmünkben. Nehéz, mert igaz, történelemformáló gondolatok csakis akkor születtek, amikor a korszerű elveket, eszméket hirdető erőket a régi, elavulttá vált rend akarta előreengedni, amikor a nemzetben olyan erők tudtak sűrűsödni, akik megérezve a pillanatot, merték vállalni nemcsak a kiáltás, hanem a cselekvés kockázatát is a változás, a kibontakozás, a jövő érdekében.

Nemzetünknek e csodálatos nemzedéke ismerte a történelmi mennydörgés üzenetét és

a megindult nép szavát. Hiszen „A mennydörgés azt mondja: le térdeidre ember, az Isten beszél! A nép szava is megdörögött és mondta: föl térdeidről rabszolga, a Nép beszél! Tartsátok tiszteletben e napot, mellyen a nép szava először megszólalt. Március 15-dike az, írjátok föl szíveitekbe és el ne felejtsetek.”

Az Életképek ezekkel a lelkesítő mondatokkal méltatja március 15-e eseményeit.

148 éve valamennyi márciuson ebből a megújulásból merítve tölti el szívünket a bizakodás, a hit és a remény, hogy március idusa végre meghozza valamennyiünknek szívébe a hön áhitott megbékélést, a valódi tetteket, a jövőteremtés igaz feltételét.”

Majd beszédeben utalt a 148 évvel ezelőtti eseményekre, idézte Kossuth Lajos, Széchenyi, Deák szavait, s így folytatta: „Végül, de fontosságát tekintve nem utolsó sorban az értékek között kell említeni, hogy a ma sokat emlegetett jogállamiság követelményrendszerét a magyar történelemben először a 12 pont fogalmazta meg, hiszen első pontként mindjárt a sajtószabadság kivívását, a cenzúra eltörlését követelte, és a követelések között szerepelt a független, felelős minisztérium, az évenkénti országgyűlés, a törvény előtti egyenlőség, a köztelherviselés, a jobbágyviszonyok eltörlése, a nemzetőrség, és a politikai foglyok szabadon bocsátása.

Közhely, hogy a történelem az élet tanító-mestere, és az is közhelynek számít, hogy a történelem nem ismétli meg önmagát. Mégis 1996 márciusában kötelességünk párhuzamot vonni 1848. március 15-e, és 1956. október 23-a között. 1948 március 15-ét egy kiérlelt reformkorszak előzte meg, míg 1956 október 23-át csak az írók és a művelt értelmiség hatékony, néha sikertelenül, néha sikeresen akadályozott szellemi tevékenysége és egyre növekvő társadalmi hatása. Mindkét forradalom elbukott, mind a kettőt idegen hatalom verte le, és mindkét forradalom lázas napjait véres megtorlás követte. A két forradalomban győztes eszméket azonban nem lehetett megsemmisíteni és kiirtani.

1848. március 15-ét 19 év után követte a kiegyezés, 1956. október 23-a után 33 évet kellett várni arra, hogy a vérbefojtott forradalom eszméi békés átmenettel érvényesülhessenek.

Petőfinek a nemzetgyűléshez intézett

Március 15

sorai valójában mindkétszer az egész nemzet-hez szóltak:

Hazát kell nektek is teremteni!

Egy új hazát, mely szebb a réginél

És tartósabb is, kell alkotnotok

Petőfinek ez az üzenete nekünk is szól, a manák is szól, mert nemzeti hagyományainkra alapítottan most nekünk kell olyan új hazát teremtenünk, amely szebb a réginél és tartósabb is, amely legalább újabb 1100 évet biztosíthat a Kárpát medencében e sokat szenvedett nemzetnek.” - Majd utalt jövőt építő törekvéseinkre és így folytatta: „Valamennyiünk számára világosan látható, valódi jövőnk csak akkor lehet, ha megbecsüljük múltunkat, elfogadjuk, hogy a múlt és a jövő között a jelen feszíti az összekötő hidat, és a jelenben mindent megteszünk a demagógia, a megosztottság, a kicsinyhítség ellen, a nehézségek elhárítása érdekében.

Ez tehát közös felelősség és közös munka! Ha visszatekintünk 1100 éves európai történelmi múltunk vértáza zivataros századain, csak azt tapasztalhatjuk, hogy az ezeregyszáz év alatt valami külső kényszerítő erő hatására mindig a fennmaradás és a történelem színpadáról való eltöröltetés végletei között cselekedtünk, többnyire mások által még nem kitaposott csapásokon. Életünk minden percének szorításában csakis belső tartalékaink kiaknázásával lehet remény fennmaradásunkra, az annyira óhajtott szebb, emberibb jövő megélésére. Elengedhetetlen, hogy tudatában legyünk, van igaz történelmi múltunk, van felvállalható szellemi örökségünk, van alkotó tehetségünk, óriási munkabírárságunk, ötletességünk, találékonyságunk, türelmetlen tenni akarásunk, amivel a legreménytelenebb helyzetből is ki tudunk jutni, amivel a legsanyarúbb helyzetben is sikerült majd minden lehetőséget kizajtolnunk, most amikor napról-napra növekvő terhek következtében bénított, szűkülő gazdaságban kevesek hatalmas vagyonokat gyűjtenek, a társadalom többsége pedig a kevesek számára kiszolgáltatottan, a létminimum környezetében, vagy éppen az alatt vergődik, amikor gyermekeink, unokáink lehetőségeit alapjaiban veszélyeztető egyre rosszabb ellátott oktatást és szociálpolitikát kényszerítenek ránk, amikor egyéni teherbíró-képességünk végső határához jutva, a megosztottság, a jövőtől való félelem lett a társadalomban a meghatározó, amikor a hétköznapok rohanásában, a temérdek bizonytalanság közepette nincs idő a nemzeti tudat, a hazaszeretet kimunkálására, amikor újra és újra egyéni érdekek és hasznok határozzák meg a döntéseket és tetteket, amikor a rend és a fegyelem hiánya végzetessé teheti erkölcsünket, értékeinket.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Itt az ideje, hogy újra valamennyien eljusunk a felismeréshez, ezen újkori veszélyhelyzetben is, csakis az összefogás, az egyirányba való húzás, az erő sugallata biztosíthatja a reményt a mélypontról való elmozdulásra,

Gyomaendrődön

végző soron kényszerpályánk az európai út végigjárására.

Bármennyire is nehéz a jelen, bármennyire is megosztottak vagyunk, csak egy közös jövőben reménykedhetünk. És ebben valamennyiünk felelőssége adott. Ahogy Babits Mihály írja 1940 című versében:

„Most érzem, hogy sorsom a hazámnak sorsa,

mint fához a levél, hulltomig kapcsolva,
mert nem madár vagyok, hanem csak falevél,

mely ha fája kidől, sokáig ő sem él.”

Ha ezt átérezzük, és hívek leszünk

Arany János soraihoz

Hallottad a szót: „rendületlenül”?

Ábránd, hiúság, múltó kegy, javak -

Lenn a sikamló tér, nyomás felül,

Vész és gyalázat el ne rántsanak,

Oh, értsd meg a szót: árban és apályon

- Szirt a habok közt - hűséged megálljon!

akkor a hősök áldozata nem volt hiábavaló, mert megértettük az ünnep valódi üzenetét, és megfejtettük jövőnk alapkérdését. S ha mindezt ismerjük és tetteinkkel ezt szolgáljuk, akkor biztosak lehetünk benne, hogy itt a Hármas-Kőrös partján, itt az Alföld közepén 1100 év múlva is lesz ország és benne magyar jövő.”

Az egybegyűltek lelkes tapsal köszönték meg Dr. Latorcai Jánosnak elmélyült és lelkesítő szavait. Az ünnepség után zászlófelvonás következett, majd Kiszely Zoltán elszavalta a Nemzeti dalt, szavalata után a párok és társadalmi szervezetek megkoszorúzták a hősök emlékművét.

Másnap, március 15-én az Endrődi Római Katolikus Templomban reggel 9 órakor szentmisével kezdődtek meg az ünnepségek. Iványi László plébános úr emelkedett szavakkal emlékezett meg a szabadságharc és forradalom évfordulójáról.

„A korabeli krónikák szavaival köszöntjük nemzeti ünnepünket: „üdvözlégy fényes napja a magyar históriának, március 15-dike! Ünnepet szentel neked a rabságból szabadult magyar, miként megünnepeljük egyiptomi fogsá-

gukból kiszabadulásuk napját Izrael fiai és lányai...”

Üdvözlünk téged, 1848-iki országgyűlés, mely utolsó voltál Pozsonyban, de legelső vagy a magyar nemzet történelmében. A te erős karod zúzta szét a szolgálilincseket e nép kezéről, a te erős karod vetette meg e nemzet jövő boldogságának alapját, a te hatalmas szavad mondta ki, hogy legyen egyenlőség, szabadság és testvériség a népek között...”

És legyetek üdvözölve hazánk tüzes lelkű fiatalsága, ti, kik Pozsonyban és Pesten első voltatok megragadni a szabadság zászlóját, első voltatok küzdeni a megtámadott népjog és szabadság védelmében, és harcban véretek áldozták a megtámadott népjogért és szabadságért. Ti segítettétek fölírni ama nagy napon az elaltatott népet, a ti nevetek halhatatlan! Nemcsak ott voltatok első, ahol szólni, de első voltatok ott is, ahol tenni kellett. Nemcsak a szabadság terén voltatok hősök, hanem a csatamezőn is azok voltatok. A ti kiömlő véretek lett a drága pecsét szabadságunk arany bulláján.”

... Március 15 - szimbólummá vált. Nemcsak 1848 történelmi eseményeit jelenti, hanem a szabadság szimbólumát.

... Szabadságharcaink három jelentős év-száma - 1848-1956-1990 - tartalmában, jelentőségében, példaértékében összeölelkezik. Ha kezdetben elbuktak, és csak később győztek is forradalmaink, mégis dicsőségesek, és erőt, példát, biztatást adnak a szabadságukért küzdő népeknek

... Az 1100 éves magyar történelemnek vannak olyan eseményei, melyek nemcsak

nekünk, magyaroknak fontos, hanem Európá, sőt a nagyvilág számára is hordoz tüzenetet. Ilyen nap a mai is. ...

Nagyon sok embernek adott lelki erőt és kitartást a nehezebb időszakokban, az elnyomatás éveiben 1848 szelleme, és megünnepelése. Elszakított magyar testvéreinknek, határainkon túl ez a nap egyet jelent magyar identitásukkal.

... Tragikus módon pusztulva és pusztítva, fáradtan, reményt veszve, kiábrándulva és megtörve - de azért ünneplünk. Legyen már végre ez a nap az ébredés napja: a szabadságra ébredés napja: ne hagyjuk magunkat félrevezetni, becsapni. Próbáljunk a dolgok és történések mögé látni. Ne hagyjuk magunkat megosztani, találjunk egymásra.

Büszkén mondjuk: ...esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk, és őseink hitével imádkozunk, és kérjük Istenünket, a magyarok Istenét, hogy:

Isten áldd meg a magyart, jókedvvel és bőséggel.”

A szentmise után az endrődiek és gyomaiak társaságában zászlófelvonással, és a Himnusz hangjaival kezdődött meg az ünnepség. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola tanulói szép műsort mutattak be Komóczy Attiláné és dr. Mindák Zoltánné tanáraik vezetésével a tőlük megszokott magas színvonalon. Itt is sor került Kiszely Zoltán által előadott Nemzeti dalra. Az ünnepséget a Szózat eléneklése, és a koszorúzás zárta be.

Császár Ferenc

Kik éltek a Körös mentén a népvándorlás korában?

A „Városunk” márciusi számában nagyon röviden szoltunk az őskorról. A vaskort már nem is említettem meg, ebbe az időbe tartozik a szkíta és kelta kor is. Ebből az időből is akadtak leletek. Leletek, melyet a föld és az idő megkímélt a teljes elpusztulástól. A szerves anyagok nagy része elpusztult. (fa, növényi, állati eredetű dolgok)

Tudni kell tehát mindenkinek, amit László Gyula ma is élő „régészóriásunk” mondott „... a múlt nem azonos azzal, ami megmaradt belőle.”

Nézzük tehát a népvándorlás korát:

1. Szarmata kor
2. Hun kor
3. Gepida kor
4. Avar kor

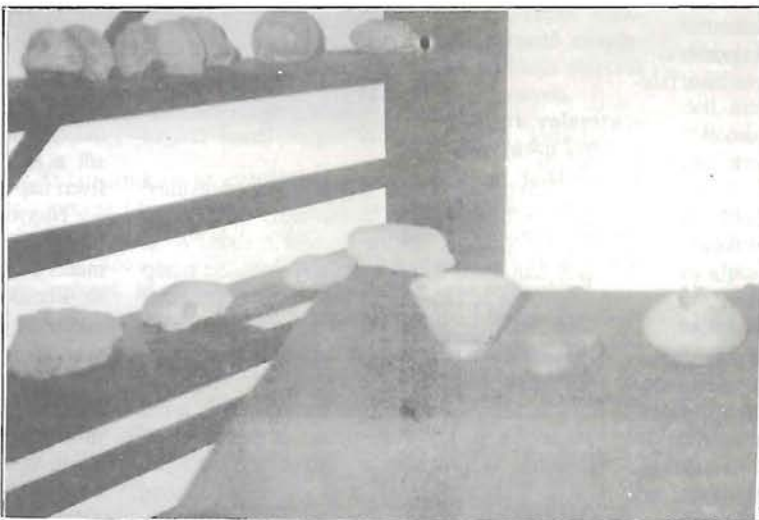
Szarmata kor: A szarmata híres perzsa (iráni) eredetű lovas nép, akik a II.-III.-IV. században itt élnek a mi

területünkön. Adva van a jó víz, jó legelő, termékeny földek és jó védelem a Körös zugaiban. Ez a nép bátor, szilaj, lovas nép. Aszszonyaik sok díszítő ékszert használtak. Kereskedtek a rómaiakkal, akik ekkor már egész Kölnig, sőt tovább is uralkodtak. A szarmaták nagy számban éltek itt. Bizonyítják temetőik, és a benne lévő leletanyagok. Hol találták a szarmata telepre utaló anyagokat? Szinte minden lelőhelyen. (több mint ötszáz helyen)

1972-ben amikor a Kocsorhegy irányában lévő gátat megerősítették, a földet a szemben lévő „tetűpart”, vagy „kisajátítási part”-nak nevezett magaslatról hordták fel a gátra. Ezt a területet mindenki ismerte, mert kiemelkedett a vízből. Amikor a gépek ezt a területet feldúlták, felszínre kerültek sírboltok. Gellai István kőműves észrevette a régészeti szempontból felbecsülhetetlen anyagot. Hozzám jött és mi mindent megpróbáltunk a rettenetes pusztítás okozta leletek megmentésére. De csak másnap jutott el jalkiáltásunk a csabai múzeumba, ahol Ecsédy István nevű régész fél nap késéssel, hivatalos papírral a kezében ki tudott jönni a munkák leállítására. Akkorra már a temető felső sírjait tönkretette a gép.

A feltárást Juhász Irén végezte. Még 29 szarmata sírt talált. Az előkerült tárgyak; ezüst tükör, bronz fibulák, ezüst

Régészeti ásatások Endrődön II. A népvándorlás kora

A szarmaták által használt római edények: piros „terra sigillata” mécses.
Megmentette: Balogh Imre

karperecek, fülbevalók, vaskés, vaskarikák, bronzból, ezüzből, vasból készült miniatűr baltácskák, piperedoboz, üveg, karneol és márvány gyöngyök, edények és még sok más. Összesen a feltárt sír, a más időkből valókkal együtt, 53 volt.

1970-ben Balogh Imre a fazekasi domb körül mélyszántással (Szedlák Elek és Galambos Sándor tanyája közelében) talált egy piros edényt és egy fekete mécses. Az edény és a mécses is római kori készítmény. Az edény piros „terra sigillata”. (Látható Fő út 1. sz. alatti régészeti gyűjteményben). A Juhász Irén által feltárt szarmata kori anyag a szarvasi Tessedik múzeumban látható.

Szarmata anyagot találtak még a mezőtúri vasút mentén a Hanyecz tanyánál. A Paphalom melletti területen pedig a II. századból való leleteket.

Az Öregszőlőtől nyugatra folytatott ásatások során a Katona tanyai magaslaton: több mint 20 szarmata sír került elő, ahol fémtükröt, ezüst dénárokat (Vespasianus császár idejéből), arany gyöngyöket, különféle típusú ezüst fibulákat (ezzel tűzték össze a női ruhát elől), edényeket, lószerszám díszeket találtak.

Szarmata edénytöredékek kerültek elő még a polyákhalmi-dűlőben, Csejten a nagy digógödör környékén, a Szentmiklós-zugban, Varjason, Udvarnokon, Újsejten, és a Simai-halomtól délre eső területeken.

Megemlítem, hogy aki olyan leleteket is adott át a gyulai múzeumnak, melyek idejét abban az időben még nem tudták meghatározni, pl. Dr. Kiss Vilmos konyári orvos egy Endrődről származó vassarlót adott át. De Endrődről való a szentesi múzeumba került „díszes réz karperec”, írja az egykori újság. Az 1983-as Pokornyi gyűjteményből endrődi származásúak a szarmata kori hasáb, henger és karika alakú borostyán gyöngyök. (Megvásárolta a Nemzeti Múzeum.)

Az ilyen kis írásban szinte lehetetlen többet felsorolni.

Említést kell még tennem a gepidákról.

Ezen a területen nem sok gepida leletet találtak. A Szujókereszt környékén egy gepidának nevezett sírt tártak fel, ahol egy két oldalas csontfésű került elő. A szarvasi út mellett lévő lelőhelyen korongolt gepida edénydarabokat, az Öregszőlő területén „jellegzetes díszítésű” gepida edénytöredékeket találtak.

Szkíta anyag is kevesebb akadt, mert a területeket már tönkretették a nagy gépek. Szkíta anyag került elő a Sós-halom, az Öregszőlő környékén.

A népvándorlás idején ezen a területen szinte minden nép megtelepült egy-egy ideig, vagy átvonult, de kisebb nagyobb leleteket mind hagyott hátra maga után. Nagy pusztítást végzett a Körösök szabályozása. Árpád kori falvakat pusztítottak el, mivel a régészet akkor még igen gyenge volt. Így csak jóakarató emberek becsületén múltott egy-egy történelmi értékű darab, lelet megmentése. Az emberi kapzsiság sok értéket pusztított el. Voltak akik azt hitték, hogy a megtalált tárgy örökké övék lesz. Mi emberek meggyünk, a tárgyak maradnak és velük együtt marad azoknak a becsületes embereknek a neve, akik feltárással a köz javát szolgálva segítették a történelmet a korok jobb megismerését.

VASZKÓ IRÉN

Fejezetek a régmúlt idők-
ből IV.

Endrőd újratelepülé-
lésének előzményei
II.

Az első részben már szó esett arról, hogy 1703-ban Békés megye újratelepült falvai, köztük Endrőd is, elnéptelenedett. A mai Endrőd általános elfogadott települési dátuma 1731. április 24. Ekkor az alig egy évtizede újratelepült Nemeskerek-i község lakói útnak indultak és átköltöztek az endrődi pusztára. (Nemeskerek-i történetéről a következő részben fogok szólni részletesebben.) Az alábbiakban arra keresek választ, hogy az 1703 és 1731 közötti években volt-e folyamatosan élet az akkori praedium Endrődnek nevezett területen, létezett-e esetleg kisebb falucska a régi templom romjai közelében?

Kutatásaim során a fenti időszakra vonatkozóan találtam ugyan adatokat, de ezek egy részét nem lehet komoly érvekkel alátámasztani. Az endrődi Historia Domust Lábos János plébános (1826-1840) kezdte el írni 1833-ban. A nemeskerekiek átköltözéséről a következőket írja: „Interim sive lisdem sponte sua, sive T. Dominio diponente ad locum Endrőd vocatum anno 1717 advenerint...” (Mindazonáltal, vagy saját akaratukból, vagy az uraság rendezte ilyenképpen az 1717. évben az Endrődnek nevezett helyre megérkeztek...) Ugyancsak Ő másolt le egy, általa 1810-re datált, az endrődi lakosok által vagy megbízásából magyar nyelven írt levelet, amelyben a régi templom, és más épületek építésének történetét adták elő. A szöveg így kezdődik:

Fejezetek a régmúlt idők-
ből IV.

ENDRÖD ÚJRATELEPÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI II.

„Minekutána 1718. Esztendő táján ezen Helységet Kerekiből szállották volna régi lakosaink...” Ágoston András

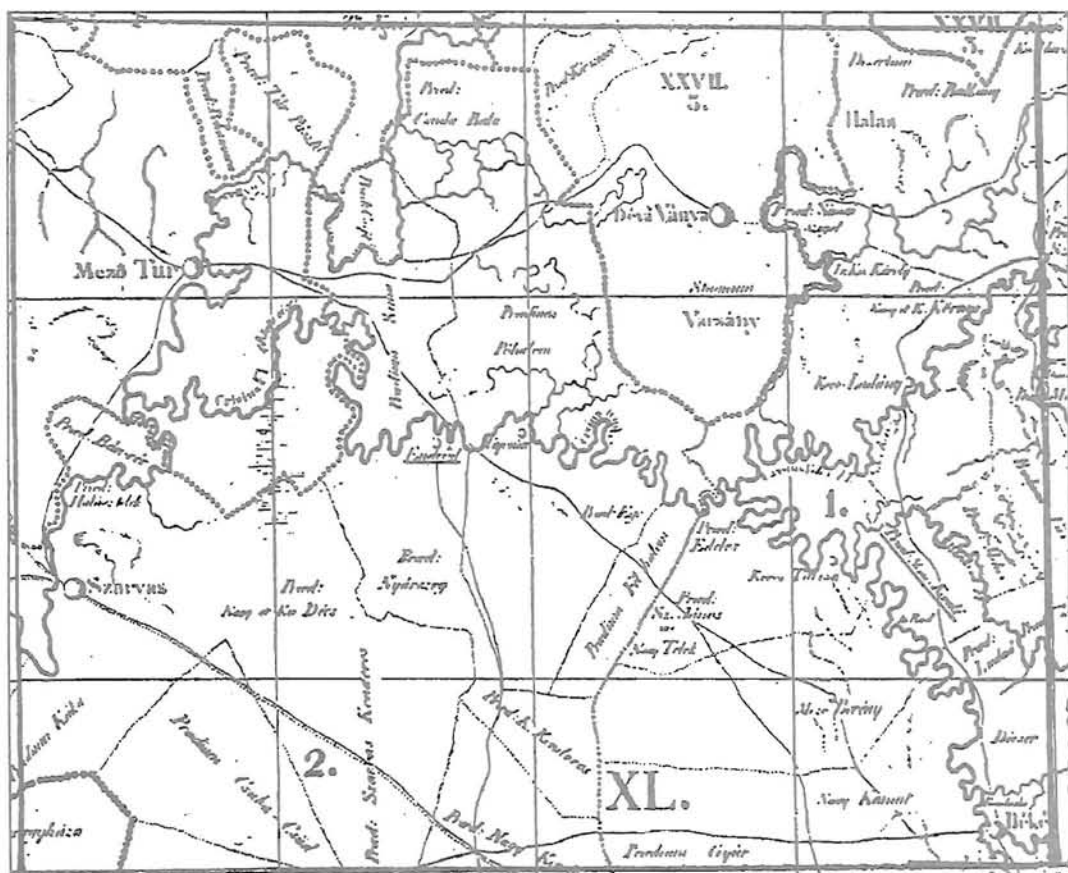
békésszentandrási plébános a Tudományos Gyűjtemény c. folyóirat 1824/XI. számában írt egy tanulmányt Endrőd történetéről és akko-

ri jelenéről. Ő is 1718-at nevezi meg alapítási évként, s szól arról is, hogy 1818. május 17-én a község megünnepelte „lételének” századik évfordulóját.

Az 1717-1718-as alapítási éveknek ellene szól sok más, hiteles adat. Csak néhányat említek ezek közül. Amikor 1719-ben Harruckern János György a gyulai uradalmat kérte a királytól, a Magyar Kamara felértékelte a Békés megyében lévő községeket az Aradi Kamarai Igazgatósággal. Az Összeírás és a becslés 1719. december 1-én meg is történt. Az összeírt községek között Endrőd nem szerepel. Nemeskerek-i jobbágyairól az első összeírás 1721-ben készült, tehát 1717-18-ban „possessio Nemes-Kerek-i” még nem is létezett. 1733-ban a vármegye összeíratta a területén található elpusztult templomokat. Endrődről - többek között - ezt olvashatjuk a jegyzékben: „Hic chatolici ante paucos annos ex Nemeskerek-i advenae possident corpus ecclesiae.” (Itt a Nemeskerekiből néhány éve átköltözött katolikusok birtokolják a templom hajóját.)

A felsorolt ellenérvek természetesen csak az említett alapítási évszámokra vonatkoznak, hiszen vannak olyan hiteles adatok is, amelyek azt bizonyítják, hogy 1703 és 1731 között volt élet az endrődi pusztán, illetve a környező Tölgy, Sima és Csejt pusztákon. A mai endrődi határhoz tartozó simai és csejti pusztákat Szőke János túri nemes bérelte, a középkori Endrőd határát, s az 1726-ban hozzácsatolt Tölgy pusztát pedig 1722 és 1724 között Bibics Jakab, majd 1724-28-ban az örmény Miklós deák. A bérelt pusztákon döntően állattartás folyt, de a pásztorok mellett valószínűleg éltek itt földművesek is. Elképzelhető, hogy az itt élő emberek 1718-ban kísérletet tettek az önálló faluközösségekbe szerveződésre, s ez őrződött meg a későbbi nemzedékek emlékezetében alapítási évként, de Endrőd község megalapítása, illetve a községi közigazgatás kiépítése a Nemeskerekiből érkezett családok érdeme.

TIMÁR ANTAL

1935-ben, a „SZÓLITÁS NAPJÁN”, február 22-én született Endrődön. Népes család gyermeke. Édesapja jönevű, ügyes kezű cipész-csizmadiamester volt. Édesanyja példás gonddal nevelte gyermekeit.

Idősebb testvérei a szakmában maradtak, s annak „remekművi” mesterei lettek. Mindnek különös talentum jutott. Festők, költők, divattervezők lettek.

János iskoláját Endrődön kezdte, Budapesten a Művészeti Gimnáziumban folytatta. Következett az iparművészeti főiskola, majd Szegeden a Tanárképző Főiskola. S mivel 56-ban elhagyta hazáját, Stuttgartban az Akadémián végzett.

Endrődi Bella János

Backnangban él és alkot. Egyéni stílusú festő és költő. Versai egyéni megjelenítő képekben (a szó azonos értelmében is) tárulnak elénk.

Mióta lehet, gyakran eljön szülőfalujába, az őseit ringató temetőhöz, gyermekkori erős hitét tápláló templomunkba, a hozzánk, barátaihoz. Itthon, Békéscsabán és Balgótarjánban volt sikeres, látogatott kiállítása. (Lárlata)

Két verses kölete és rajzos illusztrációs költeményei révén - melyből az alábbiakban idézünk - állandóan közöttünk van. Szülőfaluja népszokásainak, népművészetének lelkes apostola. Őoha nem szakadt el tőlünk.

Uramisten

Uramisten, hányadik
éve már,
hogy utamba
két ország -
áll
határ
és anyámu
nyelven
szavakat
nem hallok?
Jaji tudom már
hogy vad idegen
teszik majd
a testem mindörökre
pedig várnak rá
fekete hosi
hantok.

Várnak rá, de jaji
hiddá várnak.
Kövecses homokos
idegen földbe
várnak
ámde a lelhem
oda én
nem adom!
Nem adom
oda
magyari lelhem!

Ha majd
a Ródn
késő éjszakákon
hallotok szárnyak
kanyos
Suhogását,
azt hiszitek, hogy én
csupán álom,
pedig az én
magyari lelhem
várja át
a koromsötét
alszöldi éjszakákon!

Minden Kedves Olvasónknak áldott, boldog húsvéti ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...

Részletek az endrődi Historia Domusból.
(Előzmény: Városunk: III. évf. 3. sz.)

1928: "...Megtörtént az előjáró választás is. A jóindulatú Hunya Máté bírót a pap-ellenes tábor egyik vezére: Kovács István váltotta fel.

Az iskolákban a tanítás rendesen folyik... A polgári iskola építésével sok baj van ... a község előjárósága immár harmadizben odázza el a községi hozzájárulás megszavazását.

1928-ban 421 volt a születések száma... fiúgyermek született 222, lány 199. Halva született 8, törvénytelen 16. Halottak száma 259 volt, 115 gyermek, 144 felnőtt. Tüdővészben elhunyt 36, bélhurutban 26 gyermek. A házasság szentségét felvette templomunkban 128 jegyespár. Hat pár nem kötött templomunkban házasságot. Négy pár polgári elvárás miatt nem köthetett, két pár pedig hűtlen volt Krisztus parancsához, tehát egyházzilag érvénytelen házasságban élnek."

1929: "... A polgári iskolát csaknem az összeomlás fenyegette. A minisztérium a kevésbé népes polgári iskolák államsegélyét visszavonta. Zeőke Antal (panamáiról a köznyelvben: Antilop) képviselő erősen dolgozott azon, hogy a gyomai állami polgári iskola mentése céljából az endrődit megszüntessék. A... csanádi püspök és a ... hercegprímás szóltak iskolánk érdekében. Plébános (Csernus Mihály) dr. Korniss Gyula államtitkárnál járt el ismételtelen. Végre is négy tanerő részére tovább is utalták az államsegélyt. Az iskola építése átnyúlik 1930-ra.

A sok nincstelen felsegítésére ... 14-16 személyre alkalmas „szegényházat” létesítettünk - Szent Antal-ház -. A megnyitást 1930-ra hagyjuk.

Az iskolai vizsgálatok alkalmából a legjobban kitűntek szép tanítási eredményükkel: Orbók József igazgató, Lesnyiczky József és Vörös Júlia tanerők. A plébánostól 1-1 yorkshyre-i malacot kaptak jutalmul.

Az egyházközség 200 éves alapításának méltó megünneplése céljából az egyházközségi képviselő-testület emeletes kultúrház építését határozta el... A kultúrház építésére 70.000 P. kölcsönt szereztem (Csernus Mihály) évi 9 %-os kamatozással a Nemzeti Bankból, az egyházi ingatlanokra tábláztuk be.

(1929-ben) született 393 gyermek, 200 fiú, 193 lány. A halottak száma 249 volt.

1930: "...Beléptünk az endrődi egyházközség és politikai község újjáalapításának 200. évébe.

Május 8-án a hívek ezrei vonultak fáklyás menetben zeneszóval a plébánia elé...

Másnap délelőtt 9 órakor az egyházközség... ünnepi közgyűlést tartott...(azután) ünnepi misét, (majd) impozáns körmenetet vezetett az apostoli kormányzó a felépült Kultúrházhoz és ünnepélyesen megáldotta azt. Fél tíz órakor nagyszabású hangverseny volt a Kultúrház mozitermében, ahol az iparos iskola és polgári iskola (énekkara szerepelt és) dr. Lindenberger János apostoli kormányzó, Borián Ferenc országos főtitkár, Haller István vallás és közoktatásügyi miniszter és Csernus Mihály apátplébános tartottak beszédet. Délután 1 órakor 400 terítékes közebed volt a Kultúrház nagytermében. A vármegyét dr. Márky Barna főjegyző képviselte. Este hat órakor jubileumi ünnepség volt a Kath. Népházban (Kultúrház), melyen a dalárdák kitűnő számai mellett különösen értékes volt dr. Uhrin László nagyhatású beszéde és Endrődi József helybeli származású színművész kitűnő alakítása. Este fél nyolc órakor szentséges körmenet fejezte be a feledhetetlenül szép ünnepélyt.

1930-ban született 393 gyermek. Meghalt 233 ember, 133 felnőtt és 100 gyermek. Tüdővészben 37, bélhurutban 19.

Elkészült a décspáskomi tanterem is. Dienes Izra tanít benne. A polgári iskolában Koczka Sándor... utódául dr. Maác János középiskolai tanárt nevezte ki a főhatóság. Komoly, törekvő ember.

1930 december 30-án választotta meg Endrőd lakossága az új előjáróságot. A község bírójául... Kalmár Imrét választották... Templomgondnok Óvári Tímár János, iskola gondnok Csúvár Mihály, temetőgondnok Árvai Imre, polgári iskola igazgató dr. Maác János, elemi iskola igazgató Orbók József.

Endrőd, 1930. december 31.

A sok jeles elődnek érdemében gyarló utóda
Csernus Mihály
apátplébános"
L. J. Chr!

Tisztelt olvasó!

Jelen közlésünkkel véget is ért a lehetőség, hogy a Historia Domusból közöljük a közérdek-lődésre számot tartó részleteket. Pótolhatatlan a veszteség, amely mindnyájunkat ért, amikor a háború alatt elveszett, tönkrement a krónika folytatása.

Van még egy fogalmazvány az 1946-56-os évekről, abban olvashatjuk: „Az endrődi Historia Domus két kötetből állt. Az első kötet épen maradt, a második azonban, amely 1931 január elsejével kezdődött, elpusztult, csak foszlányok maradtak belőle.”

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Tródmalmi oldal

Elek bácsi

Az áprilisi bolondságokról sokat beszélt már a krónika. Ki-ki a maga módján hogyan tréfálta meg embertársait. Volt, aki az állatkert telefonszámát adta meg ismerőseinek, hogy kérje ott Jónás urat, mert beszélni szeretne véle. Volt aztán kacagás, mikor kiderült, hogy Jónás úr nem más, mint egy jól megtermett víziló.

Sorolhatnék még ezernyi ötletes történetet, de én most a tanyavilágban legendássá vált öreg parasztról szólok inkább, aki szívesen elment volna a dolog temetésére, de a bohókás beugratásoknak mestere volt. Elek bácsinak hívták, hogy milyen Elek, az maradjon titok.

Nos, történt egyszer, hogy megszemlázott Elek bácsi, de nem a frissen húzott kútvízre, hanem egy kis jóféle borocskára. Ám a zsebe, mint legtöbbször, most sem ígért krajcárkát. Elballagott hát a szomszéd gazdaságba, és egy jó marék szénával csalogatni kezdte az egyik legelésző, cseperedő báránycsapatot. Addig-addig édesgette, míg a saját kertje kapujához nem ért. Akkor aztán megkérdezte a barikát.

- Bé akarsz e jönni?

- Bééé! - válaszolt a kedves kis jószág. Így tehát rögvést bebocsátást nyert.

Elek bácsi aztán a vállára vette, és visszaballagott vele a szomszédba.

- Adj Isten, Gazduram! - köszönt illőképpen - Vóna nekem egy takaros kis „birgém”, nem venné-e meg kelmed? Olcsón megszámlátom.

A gazda kapott az ajánlaton, és éppen leszurkolta az igencsak jutányos alkupénzt, amikor pityeregve szaladt elő a pendelyes korú fiacskája, mondván: - Elveszett a kis báránycsapat!

A gazda felkapta a fejét, míg Elek bácsi ugyancsak lesunyította a sajátját.

- Te Elek! - hangzott a kérdés. - Csak nem a saját jószágomat adtad el nekem? Hogy került hozzád?

- Hát csak úgy gazduram, hogy kérdeztem bé akar-e jönni, oszt azt mondta, hogy bé. Hát csak nem hagyhattam árván elkóborolni. Kend is így tett vóna bizonyosan.

- Honnan tudod te?

- Hát, csak onnan, hogy április elseje vagy. Oszt egy kis bolondságért kend

se megy a szomszédba. Meg osztán tudhatta kend, hogy nincs juhom, tán a talyigán ellet vóna meg?

Nagyot nevetett a gazda, aztán engedte a kicsi pénzzel útjára a csalafinta öreget.

- Eridj, ha már kicsaltad tőlem, vén lóköfő. Tudom, úgyis a torkodon eresztet le.

Így volt igaz, de azért mindenki kedvelte a habókos öreget.

Történt máskor, ugyancsak tavasz ébredéskor, hogy megszimatozta Elek bácsi, hogy fogytán a 'gazdák vágott dohánya. Kapóra jön egy kis csempészett „leveles”. El is vonatozott, potyán, valami dohánytermő vidékre és megtömette a zsákját jóféle füstölővel.

Igen ám, de az ördög nem alszik, meg a fináncok se. Nyakoncsípték az öreget, éppen, mikor lekászálódott a vonatról.

- Mi van a zsákban, Elek bátyó? - kérdezte az egyik.

- Mi vóna hé? Hát dohány! - kacsinzott huncutul az öreg.

- Nő, nő! Ne tréfáljon kend, mert megjárhatja! - somolygott a bajusza alatt a másik finánc. - Csak nem gondolja komolyan, hogy beugrathat, ha az vóna, nem mondaná kend!

- Nem hát - iramodott neki a teli zsákkal a bátyó - De hát tudhatnátok, hogy április elseje van!

- Hínye! - vakarta meg az üstökét az egyik finánc. - Ez nyilván mégiscsak bolonddá tett minket!

- Az meglehet - ismerte el a másik, - de nézd csak, hun jár mán a kutyafülű, meg osztán be ne ismerjük mán, hogy túljárt az eszünkön!

Így aztán Elek bácsi megint szert tett egy kis nyakolajra valóra.

Vége-hossza nem lenne a történeteknek, amiket a jó öreg csínytevésképpen elkövetett. De azok már nem áprilisi beugratások voltak. Így hát hadd fedje be őket a feledés homálya. Vigyázzunk inkább arra, hogy minket bolonddá ne tegyen ez a kései tavasz egy-két áprilisi tréfával. Mert manapság ugyancsak megszorodtak a beugratók, ha nem is Elek bácsinak nevezik őket. S nagyobb vétkekben szeplős a jó hírük, mind a kis öregé volt. Mert ők a mi koldusfülléink után szedik az uzorát.

Talán borocskára szomjaznak ők is, vagy kenyérre éheznek? Ez lenne csak aztán az áprilisi tréfa! Hanem, ugye, ezen nem tudunk kacagni.

IVÁNYI MÁRIA

Szellő hozod-e

Suhogó függöny, gyöngyös zápor,
Csepegő lombból tükrös sátor,
Locsogó tócsán csöppnyi csónak,
Tavasz a sok víg nebulónak,
Ez kell, tudod-e?
Szellő hozod-e?

Ragyogó kék ég, napfény bőven,
Aranyos pitypang zöld mezőben,
Libegő lepke, zöngő méhek,
Tavasz az apró gyereknépnek,
Ez kell, tudod-e?
Szellő hozod-e?

Szalmaszálon fut a szél

Szalmaszálon fut a szél,
Kergeti a csöndet,
Lépte nyomán fű zizeg,
Harangvirág csönget.
Lyukas csöbör gurul, pörög,
Füle fura zenét zörög,
Bukfencel a boglya,
Mikor a szél útnak ered,
Nótáját a sok láncgyerek
Vígán csikorgatja.

Dörmög a Tél

Az öreg Tél homlokán
Gyűrődnek a ráncok,
Hófolton toporog
fürgé fázomtáncot.
Haragjában nagyot fúj,
A szakállát rázza,
Mert tánchoz a nótát
Tavasz citerázza.

- Irgum-burgum, bürgebör,
Kukoricaganca!
Még előzne! El bíz' a
Szemtelen suhanca!
Hóvirágos kalapját
Lám hogy félrecepapja!
Nem nézi, hogy vén a Tél
Szelek öregapja.

Dörmög a Tél, de titkon
Mosolyog is közbe.
Rákacsint a Tavaszra,
S elfűnik a ködbe.
Rügyet lép az ebadta,
S virág lesz belőle.
Szégyen ide meg oda,
Futni kell előle!

Iványi Mária versei

Tímár Máté-est volt

(1996. március 11. endrődi könyvtár)

A mikor igazán szép, meleg hangulatú, közönségtől zsúfolt rendezvényen veszek részt szülőfalumban, mindig eszembe jut a kérdés, amelyet néhány évvel ez előtt tettem fel a Hivatalban: - Van egyáltalán kulturális érdeklődés Endrődön?

Aki eljár rendezvényeinkre, az tudja, hogy van. A Békés Megyei Könyvtár dolgozói közül is, ha csak tehetik, eljönnek néhányan. Elmondják, hogy nemcsak a műsor miatt jönnek, hanem a közönség miatt is: közvetlenek, otthonosak a rendezvény, az emberek szeretettel fogadják a vendéget, mindig zsúfolt a könyvtár.

Igy volt ez a Tímár Máté-esten is. Nagyon sokan eljöttek a 74. évében lévő íróat köszönteni, meghallgatni. Ott voltak a tanyai ismerősök, falubeli barátok, orvosok, cipészek, nyugdíjasok, és - nagy örömeinkre - fiatalok is. Eljött a Kulturális Bizottság elnöke, ott voltak a tanárok közül többen, ott voltak az iskolaigazgatók közül: Ladányi Gáborné, Dr. Kovács Béla, Gubucz József. Ott volt a plébános úr is, ott volt az író testvére is, Illés bácsi, és még sokan.

A találkozót Vaszkó Tamás vezette be - endrődi gyerek volt ő is, - aki jelenleg a szeghalmi gimnázium igazgatója. Tímár Máté szeghalmi diák volt, ennek emlékére ajánlotta fel régi iskolájának gyarapodására a legutóbbi köteteinek bevételét. (Amikor a szerelem véget ér, Napáldozatja előtt, ...és a Berettyó folyik tovább...)

A megnyitó szavak után szép él-

ményben volt része a hallgatónak: Kurilláné Vaszkó Ildikó mondott el mély átéléssel egy Tímár novellát Árvai Mari néniéről (Hogy a világ előre menjen). Ezután Vaszkó Tamás és Márton Gábor beszélgetett az íróval életéről, irodalomról, majd a közönség kérdezgetett. Arra az egyre vigyáztunk, hogy a politikát messze elkerüljük. Viszont bőségesen esett szó az író élményanyagáról, újverses könyvéről (Lélekváltság), és a regényeiben legjellemzőbb stilisztikai eszközökről: az endrődi tájszólásról. Hiszen az írói életpálya során meghatározó körülmények voltak az édesapa, az édesanya alakja, a tanya népe, életfilozófiája, tiszta erkölce, és az itt beszélt nyelv. Ezért mondhatjuk bátran, hogy Tímár Máté irodalmi szintre emelte Endrőd nyelvjárását, szókincsét, ország-világnak meg-

mutatta annak szépségét. Lőrincze Lajos a Mai magyar nyelv története c. kézikönyvében többször idéz az írótól tájnyelvi sajátosságokat.

Fontos nekünk mindez. Ahol még megvan, őrizni kell anyanyelvünk gyöngyszemeit, a tájnyelvet. Nekünk az endrődöt kell őrizni, mert ez a miénk. A zárt e-t, a gyönyörű hangtani sajátosságokat, eredeti és találó szóhasználatunkat, tájszavainkat.

A találkozó végén Vaszkó Tamás gratulált az író új verseskötetéhez, és bezárta a rendezvényt. Az író ezután dedikált, és elbeszélgetett az őt körülvevőkkel.

Szép este volt, az irodalom ünnepnapja.

Hornokné Németh Eszter

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ♦ Fenyőgerenda, palló deszka és tetőléc kapható.
- ♦ Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- ♦ Készletünkön lévő (fehér, világos-, sötét tölgy) laminátos bútortalap eladó, igény szerinti méretre vágjuk, élféliázzuk.
- ♦ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra.
- ♦ Oszályozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk. Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Cipészek, figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎ (30) 457-143

Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártól!

Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól

⇒ TV állvány 6000

⇒ ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól

⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.

tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.

Tel/Fax: 66/386-879

Mariol

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinymda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1